

בבא קמא פא

משה שווערד

1. רמב"ם יד החזקה הלכות נזקי ממון פרק ה

(ג) **עשרה תנאים התנה יהושע ובית דינו בשעה שחלק את הארץ** ואלו הן א התנה שמרעין בהמה דקה ביערים שאילניהן גסין אבל אין מרעין שם בהמה גסה ויער שאילניו דקים אין מרעין בו לא גסה ולא דקה אלא מדעת בעליו ב וכן התנה שיהיה כל אדם מותר ללקט עצים משדה חבירו והוא שיהיו עצים פחותים וקרובים להיות קוצים כגון היזמי והיגי והוא שיהיו לחים ומחוברין ובלבד שלא ישרש אבל שאר עצים אסור ג וכן התנה שיהיה כל אדם מותר ללקט עשבים העולין מאיליהן בכל מקום חוץ משדה תלתן שזרעה לבהמה ד וכן התנה שיהיה אדם קוטם נטיעה בכל מקום חוץ מגרופיות של זית ואינו קוטם מן האילנות אלא בזית כביצה ובקנים ובגפנים מן הפקק ולמעלה ובשאר האילן מחובו של אילן לא מחודו וכשהתיר לקטום לא התיר אלא מחדש שאינו עושה פירות אבל לא מישרן שעושה פירות ואינו קוטם אלא ממקום שאינו רואה פני חמה ה וכן התנה שהמעין היוצא בתחילה בני אותה העיר שיצא בגבולם מסתפקין ממנו אע"פ שאין עיקרו בחלקם ואין לאחרים להסתפק עמהם ממנו ו וכן התנה שיהיה כל אדם מותר לצוד דגים מים טבריה והוא שיצוד בחכה בלבד אבל לא יפרוש קלע ויעמיד ספינה שם אלא בני השבט שהגיע אותו הים בחלקם ז וכן התנה שכל אדם שצריך לנקביו מסתלק מן הדרך ונכנס אחורי הגדר שפגע בו ונפנה שם ואפילו בשדה מליאה כרכום ונוטל משם צרור ומקנח ה וכן התנה שכל התועה בין הכרמים וכיוצא בהו מפסג ועולה מפסג ויורד עד שיצא לדרכו ט וכן התנה שבזמן שירבה הטיט בדרכי הרבים או נקיעי מים יש לעוברי דרכים להסתלק לצדדי הדרכים ומהלכין שם אע"פ שהן מהלכין בדרך שיש לה בעלים י וכן התנה שמת מצוה קונה מקומו ונקבר במקום שימצא בו והוא שלא יהיה מוטל על המצר ולא בתוך תחום המדינה אבל אם נמצא על המצר או שהיה בתוך התחום מביאו לבית הקברות: (ד) שלמה תקן שיהיו עוברי דרכים מותרין בימות החמה להלך בשבילין שבשדות שיש להן בעלים עד שתרד רביעה שנייה:

2. משנת יעב"ץ-חו"מ סימן ל'

והנה איחא צפרק מרובא דפ"א ט"ז, שמואל ורז יחודה כוון שקלי ואלזי צאורחא אסתלקו ללידי דרכים, א"ל רז יחודה תנאון שהחנה יחושע אפילו צבצב, א"ל שאני אומר אפילו צח"ל. וכן פסק הרמב"ם צפ"ה מכלכות נזקי ממון כ"ה, והקנות אלו כוון נוכחות בכל מקום אפילו צח"ל לארץ. ועיי' במגיד משנה ומ"ש אפילו צח"ל, פסק כשמואל דהלכתא כוותיה דרבינו. הרי מצואר צדצרי המגיד משנה, דשמואל ורז יחודה פליגי צזכ אס עשרה תנאים שהחנה יחושע נוכחות צח"ל, והרמב"ם פסק כשמואל דהלכתא כוותיה דרבינו. ונראה דפליגי ציסוד דבר זה, דשמואל סובר דעשרה תנאים שהחנה יחושע כוון מטעם הפקר צ"ד, ועל כן זה נוכג גם צח"ל. אכל רז יחודה סובר שהוה דין צעמס הלוקת הארץ שעל מנת כן חילק את הארץ, א"כ תקנות אלו נוכחות רק צא"י ולא צח"ל.

(ו) ונראה עוד צזכ, דהנכ אמרין דעשרה תנאים החנה יחושע שעל מנת כן כנחיל יחושע לישראל את הארץ ויש להסתפק אם כוון דין צעמס הלוקת הארץ דעל מנת כן חילק את הארץ שיכא לכל אחד זכות צקרקע חצירו לגבי כונו עשרה תנאים, ולכן לא חשיב כמזיק וכגזלן. או שאין זה דין צחלוקת הארץ, אלא כוון מטעם הפקר צ"ד, רק שכני עשרה תנאים החנה יחושע צעמס שחילק את הארץ, כמש"כ הרמב"ם צפ"ה מכלכות נזקי ממון כ"ה, עשרה תנאים החנה יחושע וצית דינו צעמס שחלק את הארץ, אכל אין זה תלוי כלל צחלוקת הארץ.

3. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף פא/א

לא אמרן אלא דקה בגסה. [1] פירוש בהמה דקה ומסוכך עד להרבה שאין ההיזק ניכר בו כל כך. [2] ויש מפרשים ביער הגסה שאילנותיה גסין ויער הדקה שאילנותיה דקין. הרב המאירי ז"ל. וכפירוש ראשון פירש ה"ר יהונתן ז"ל וכפירוש שני פירש הרמב"ם ז"ל פרק ה' מהלכות נזקי ממון:

4. תוספות בבא קמא דף פא/א

אין מחייבין אותו לעקור – [1] פירש בקונטרס שע"כ עתיד ליטלם לפי שמפסידין את התלתן וקשה לפירושו דאין מחייבין משמע שאין איסור בהנאתו ועוד דאם מתייאש ומתעצל לעקרו למה לא נחייבנו דהא איכא איסור כשמתייאש כדתנן במסכת כלאים (פ"ה מ"ו) הרואה ירק בכרמו ואמר לכשאגיע שם אלקטנו מותרין לכשאחזור אלקטנו והוסיף מאתים אסור [2] ונראה לר"י דאין מחייבין אותו לעקור דליכא איסורא שהרי הוא לא זרעו אלא מאליהן באו ומשום מקיים בכלאים ליכא כיוון דקשו להו ענבים ולר"ע איצטריך דאמר בפרק בתרא דע"ז (דף סד.) ובמכות (דף כא:) (המקיים בכלאים לוקה ולא מלקות ממש דלאו שאין

בו מעשה הוא אלא איסורא בעלמא הוא א"נ אפי' לרבנן איצטריך והיכא דניחא ליה חייבוהו חכמים שלא יחשדוהו שזרעם והא דנקט תלתן שעלתה עם מיני עשבים ולא נקט תלתן שעלו עמו עשבים רבותא נקט אפילו שמתכוין לזרוע תחילה שאר זרעים והתלתן עלה מאליו אפ"ה כיון דהשתא מיהא לא ניחא ליה בזרעים מחמת אסור אין מחייבין אותו לעקור:

• עיין הגהות הגר"א פא:

5. רמב"ם יד החזקה הלכות נזקי ממון פרק ה

ו וכן התנה שיהיה כל אדם מותר לצוד דגים מים טבריה והוא שיצוד בחכה בלבד אבל לא יפרוש קלע ויעמיד ספינה שם אלא בני השבט שהגיע אותו הים בחלקם

6. תוספתא מסכת בבא קמא פרק ח

(1) צד אדם יוני שובך מתוך שלו אימתי בזמן שהושיבן כתקנתן לא הושיבן כתקנתן אסור בהן ומותר בגדוליהן אבל צדין חיה ועוף מכל מקום ואין נמנעין בראשונה שהיו שבטים כתקנן אמרו אין אדם פורש חרמו ומעמיד ספינתו בתוך של חביריו אבל צדין בחכים ובמכמורים בכל מקום ואין נמנעין ובלבד שלא יפרוש את הקלע ויעמיד את הספינה: אין השבטים צדין דגים מימה של טבריה מפני שהוא של נפתלי

• עיין בחסדי דוד

7. ספר דבר יעקב

ב] בראשונה התנו שבטים זה עם זה שלא יפרוס קליעה וכו' – האחרונים מקשים אם השבטים התנו זה עם זה, למה צריך בזה תקנת יהושע. א. הפנ"י מתרץ דהא דלא יפרוס קליעה היה תנאי בין השבטים לפני תקנת יהושע, ותקנת יהושע היתה שמותר לכל אדם לדוג בחכה. ב. המהרש"א מדו"ב [לתד"ה ומחכין] מבאר שהשבטים התנו עם יהושע שהוא יתקן להם ויתנה כך. ג. התו"ח מתרץ שכתחילה התנו השבטים שיהיה אסור להעמיד קליעה ויהיה מותר לדוג ברשתות, ואח"כ חזר הדבר לתקנת יהושע שמותר רק לדוג בחכה ולא ברשתות.

8. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף פא/ב

ואין לך אחד ואחד מישראל שאין לו בהר ובשפלה ובעמק ושנאמר פנו וסעו לכם ובאו אל הר האמורי אלמא כלהו שקול חולקא אפילו בהר אחר ולא בהר האמורי בלבד אלא כן אתה מוצא בכנעני ובפריזי דכתיב ואל כל שכניו אלמא שכניו נמי הכי הוי. הרמ"ה ז"ל בפרטיו. והתוספות לא גרסי הכי אלא הכי גרסינן אין לך כל שבט ושבט מישראל וכו':

9. תוספות בבא קמא דף פא/ב

אין לך כל שבט ושבט מישראל גרסינן – [1] ובפ' יש נוחלין (ב"ב דף קכב. ושם) גבי חלוקת העולם הבא גרסינא אין לך כל אחד ואחד מישראל כן נראה לר"ת:

10. תוספות בבא בתרא דף קכב/א

העולם הזה יש לו פרדס ואין לו שדה לבן - תימה דבשלהי מרובה (ב"ק דף פא: ושם ד"ה אין) אמרינן מחלוקת ארץ ישראל אין לך מישראל שאין לו בהר ובשפלה ונגב ומיהו אית דגרס אין לך שבט ושבט מישראל אבל הכא גרסינן אין לך אחד מישראל לעולם הבא ומשמע לו שער ראובן אחד היינו לכל אחד ואחד [2] אי נמי בעולם הזה אין להם בשוה מזה כמו מזה אלא מזה מעט ומזה הרבה אבל לעולם הבא יש לו מן הכל שיעור שוה:

11. חידושי הראב"ד על בבא קמא דף פא/ב

אמר רב חסדא אפילו בשבת. [1] פ"י בגדר שאינו מחובר בטיט, אלא אבן על אבן, כי מוכנים הם לכך:

12. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף פא/ב

ונפנין לאחורי גדר משום צניעות [2] ואפילו בשדה מלאה כרכום דאיכא פסידא יתירא ליטול ממנו צרור ואף על פי שבשעה שנוטל הצרור נעקר הכרכום ועביד פסידא בידים ואפילו בשבת מותר ליכנס ולקנות בצרור ואף על פי שעלו עליו עשבים של כרכום וכדאמרינן בפרק המוציא יין אמר ריש לקיש צרור שעלו בו עשבים מותר לקנח בהן ולא חיישינן שמא יקטום העשבים. מר זוטרא חסידא כי מיקלע לשדה כרכום ואפילו בשבת הוה שקיל צרור ומקנח בו ומהדר ליה לאותו מקום ולמחר בחול הוה אמר ליה לשמעיה זיל שירקיה כדמעיקרא השווהו כבתחילה. ומורי הרב בשם ר' יעקב שונה דהאי עובדא דמר זוטרא בחול הוה. גאון ז"ל:

13. ספר ים של שלמה - בבא קמא פרק ז אות מ

שיכול כל אדם לפנות אחורי גדר חבריו, וליקח ממנו צרור ולקנח, ואפילו בשבת מותר, בגדר עבה, שאינה ניכר נקב בנטילת הצרור:

וכן התנה, שמפנים אחורי גדר, שהוא של אבנים. אף על פי שיקח צרור מן הגדר לקנח. ולא יקפיד בעל הגדר, ואפילו בשדה גדורה מלאה כרכום. מ"מ יכול לקנח, וליקח הצרור מאותה הגדר. **ונראה, שאפילו לא צריך לתקן את"כ, או לשלם ההיזק, רק במידת חסידות, כדלקמן. ומסיק, אפילו בשבת מותר, דאינו כסותר. ונראה, דוקא בנטילת צרור בעלמא, אבל אם לקח צרור גדול, או שהגדר דק הוא. וימצא כשנוטל הצרור אז יהיה את"כ נקב. אזי הוא סתירה גמורה, ובניין הוא, ואע"פ שהמקלקלים פטורים, וגם הנקב אינו עשוי להכניס ולהוציא. מ"מ אסורים לכתחילה מדרכבן. וכן אם לקח ועבר בשוגג, אסור להחזירו, משום בניין. אף שיש לחלק ולומר דגבי גדר לא שייך בנין, שאינו עשוי בחוזק, מ"מ מניין לנו להקל. וגם דבר תמוה הוא, לסתור בשבת הכותל, ולעשות נקב להדיא. אם לא שהוא גדר עבה, ולוקח צרור בעלמא, שאינו ניכר ונראה כ"כ. ואסיק, מר זוטרא חסידא שקיל ג"כ צרור בשבת מן הגדר לקנח, והחזיר הצרור למקומו. ואמר למחר לעבדיה זיל שירקיה, פ"י, טחהו בטיט. ודוקא הוא עביד, משום מידת חסידות, דחסידא הוה. אבל לא משום דדינא הכי הוה, כדפי' לעיל:**

14. רמב"ם יד החזקה הלכות נזקי ממון פרק ה

(ה) ותקנות אלו כולן נוהגות בכל מקום **אפילו בחוצה לארץ:**

15. בית חדש על חו"מ סימן רעד

איתא בגמרא אמרי עשרה הני י"א הוויין ופריקו מהלכי בשבילי הרשות שלמה אמרה וכו' וכן כתב הרמב"ם שם (שם ה"ד). אבל הרא"ש (סי' יז) כתב בסתם כלשון הברייתא ואחריו נמשך רבינו נראה דסבירא להו דיהושע ודאי התנה גם תנאי זה מקמי דאתא שלמה אלא דיהושע לא תיקן אלא בארץ אבל בחוצה לארץ לא תיקן ואין חיוב כלל לקיימן בחוצה לארץ וקאתי שלמה ותיקן דאף בחוצה לארץ נקרא רע אם ימנע טוב מבעליו ולא יניח להלוך בשבילי הרשות והשתא הא דמני להו לכל י"א בתנאין שהתנה יהושע לאורוויי דבארץ כופין עליהן לקיימן אלא דבחוצה לארץ ליכא אלא עשרה שאינן אלא מנהג והרשות בידו מדינא ואינן חייב אבל בשבילי הרשות נקרא רע אם עבר עליו אף בחוצה לארץ:

16. משנת יעב"ץ-חו"מ סימן ל' - לעיל #2

17. ספר ים של שלמה - בבא קמא פרק ז אות מא

[מא] **דין מי שמחמיר בדבר שמותר, ואיכא למיחש ליוהרא, מגדין אותו, ואם דעתו לש"ש לא, ואם מחמיר בפני רבו, ורבו מקיל בדבר, לעולם מגדין אותו:**

ואסקינן (פ"א ע"ב) ר' ר' חייא הוה קאזלי באורחא, ואיסתלקו לצדיי הדרכים, הוה קא מפסיע ואזיל קמיייהו ר' יהודא בן קנוסא, מביין יתד ליתד, פסיעות גסות. א"ל ר' לר' חייא מי הוא שמראה גדולה בפנינו, ואינו רוצה להסתלק אל המיצר, כמו שהתנה יהושע. א"ל ר' חייא שמא ר' יהודא בן קנוסא תלמידו הוא, שכל מעשיו לש"ש. כי מטו לגביה חזייה. א"ל ר' אי לא יהודא בן קנוסא את כבר הייתי מנדה אותך. ופ"י רש"י, מי הוא שמראה לנו גדולתו, שהוא ירא שמים מאד. ואינו חש לתנאי שהתנה יהושע, ומיחזי כיוהרא. **א"כ משמע לפי פירושו, דוקא כשהוא מראה יוהרא בפני אחרים. אבל בפני עצמו לא, וכן קצת לישנא דתלמודא. שמראה גדולה בפנינו, ועל כן פי' רש"י שמראה לנו כו'. מ"מ לא נ"ל. חזא דהא נאמר שר' יהודא הלך לפניהם, ולא ראה ר' ור' חייא שהיו אחריו.** כדמשמע הלשון, הוה קאזיל מקמיייהו, וכן כי מטו לגביה כו', ועוד אם נאמר שראה אותם ר' יהודא בן קנוסא, ומשום הכי הוה יוהרא. מניין לרש"י דמשום יוהרא היה רוצה לנדותו. דילמא משום דביזה אותם, והיה מראה פנים שהם לא עשו כדון, שהלכו לצדיי הדרכים. ומנדין לכבוד הרב (ברכות י"ט ע"א). וא"ל דרש"י דקדק לשון יוהרא מלשון גדולה הנאמר בתלמוד מי הוא שמראה גדולה כו', סוף סוף ר' גופא למה לא דקדק על מה שעשה חומרא. לבזות את רבותיו שטעו ועשו שלא כדון. ועל זה היה לנדותו יותר. בפרט שעשה נגד רבותיו, דתלמיד ר' חייא הוה. אלא נראה דבדואי ר' יהודא בן קנוסא לא ראה אותם. ומה שחפץ ר' לנדותו, משום יוהרא, כלומר שמראה עצמו ירא שמים, והוא גאוה יתירתא, וראוי לנדותו. ומצינו סמך בפ"ק דסוטה (ה' ע"א) לנדות על יוהרא. כ"ש כאן, שמראה כאלו חולק על תנאי יהושע, ומחמיר יותר. ומה שאמר ר' מראה גדולה בפנינו. לא אגדולה קאי, שהוא בפנינו. אלא כלומר האיש שהולך בפנינו מראה גדולה. וא"כ מהכא מוכח שראוי לנדות בר בי רב שהוא מתיהר בדון. ומחמיר דינא שפשיט היתר בכל ישראל, אפילו לא עשה בפני רבו, אם לא שידוע אל החכם שבדואי לש"ש עושה התלמיד. ואפי' בפני הרבים, לית כאן בית מיוחד. ואם כה"ג שהדבר פשוט להיתר, ורבו נוהג להקל, והתלמיד מחמיר לפניו, כגון הכא. אם היה רבי יהודא בן קנוסא רואה אותם, שהלכו בצדי הדרך. והוא רצה והחמיר על עצמו, פשיטא שאיסור גמור הוא. דהוה כחולק על רבו. ועל זה ודכותיה מנדין לכבוד הרב, אפילו עביד לש"ש. ואפילו היכא שאינו פשוט כל כך להתיר אל יחמיר אדם אדברי רבו. אם לא שיש לו ראייה לסתור דבריו, כדמוכח בריש פרק משילין (ביצה ל"ו ע"ב) דאמר אביי תיתי לי דעברית אדמר כו'.

18. חדושי הרשב"א על מסכת בבא קמא דף פא/ב

מפסג ועולה מפסג ויורד. [1] פי' הר"א אב"ד ז"ל ואע"ג דאמרנין (לעיל ס, ב) אסור לאדם להציל עצמו בממון חבירו, הני מילי בחנם שלא ליתן לו הדמים, אבל על מנת שיתן לו הדמים אין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש. [2] ולולי שאמרה הרב ז"ל הייתי אומר שכל תקנות אלו בלא נתינת דמיהן שעל מנת כן הנחיל יהושע את הארץ, ואלו בנתינת דמים למה לי תקנת יהושע, בלא תקנה נמי הדין כן שמציל עצמו ונותן דמים. ועוד שכל אותן שניתן דמים בהדיא תני לה, קוצץ סוכו של חבירו להצילו נחילו שלו ונותן לו דמי סוכו, ונותן דמי עצמו מתוך פשתנו, ונוטל דמי יינו מתוך דובשנו, ואלו היה נותן דמים אף במפסג היה להם לומר ונותן דמי נזקו לבעלים, כנ"ל:

19. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא קמא דף פא/ב

(צא) שם ע"ב. ומעיין היוצא וכו' ונותן דמים, ולית הילכתא כוותיה. ודעת הרשב"א, דה"ה בכל התקנות שתיקן יהושע הן בלא נתינת דמים, וקשה דלקמן פריך, והא איכא דר' ישמעאל בנו של ריב"ב, ומאי קושיא, לישני דהכא לא חשיב רק אותן תקנות שהן בלא נתינת דמים:

20. חזון איש ב"ק ס' י"ח - אות יד

יד) פ"א צ' ומה מלזה קנה מקומו ורמינהו כו', באי תקנת יבושע אפשר לפרשה צ"ב חופים, אפשר שאין קפידא שיבא נקבה במקום שנמלא דוקא, אלא אחרי שכ"ה נמלא במקום שאין להמולאו מסייעים בקצורו, ואם לא נפקיר את השדות הקרובות לקצורתו לפעמים ישאר מועל בצזויו שיכבד על המולאו להוליכו לבית הקצרות, הפקירו את כל השדות לקצורתו, ורשות ביד מולאו לקצרו בכל מקום שירצה, ולפי' נוחא הא דתניא מלאו בסרעיה מפנהו שאין לקצרו להכשיל את הרצים, וממילא קוצרו בשדה אף שאין זה מקומו ממש, **אבל** אפשר לפרש דחיקן שלא יקצרו במקום אחר אלא דוקא במקום הנמלא, שאם יבא רשאי לקצרו במקום אחר לפעמים ירצה המולאו להוליכו לבית הקצרות, ואחרי שאין לו עוזרים עלול שילאח וישתהב בדרך, וכן יבואו השכנים לידי קטעות ולפיכך הטיל חוצה שיבא נקבה במקומו ממש, **אנשון** מ"מ קנה מקומו משמע דמקומו חובה, **אנשון** הדין נותן שאם נמלא במקום שאי אפשר לקצרו בעלם תקנת יבושע, ואין למולאו רשות לקצרו בשדה של אחרים, ולזה פריך ורמינהו כו' ומשני דבאמת הקיבו: מקומו ממש ואין

לו רשות לקצרו במקום אחר, אבל בכלל תקנת: שאם אין מקום הנמלא ראוי לקצרה מקום הסמוך לו הראוי לקצרה מקרי מקומו ואינו ראוי להוליכו למקום אחר, והיינו דקאמר מתוך שניתן לפנותו ואי אפשר להקנות לו מקום זה הפקירו חכמים שדות הקרובות והמולאו מפנהו למקום שירצה, אף שאין זה מקומו שנהרג עליו, ולשון למקום שירצה היינו כלפי מקום זה שנהרג שהוא מוליכו למקום שרצה, אבל על המולאו לנטע בחיזק השדה דוקתני שדה צור כו', ומצוה צעור ס"ו שס"ד דאפי' שדה זרע קרובה וצור רחוקה קוצרין בשדה צור, וכ"ה צמ"ס שמחות פ"ד, אבל צר"מ פ"ח מעו"מ ס"ז לא הזכיר דין קרובה נראה דלא גריס לה, ולפי' י"ל דכל דין שדה צור ושדה ניר בשון בקרבתן אבל לעולם אין מרחיקין אותו ממקום הראוי לקצרו שאפשר להגיעו צראשונה.

21. תוספות בבא קמא דף ל/א

מתני' שלא בשעת הוצאת זבלים ור' יהודה היא - תימה דלא משני הכי בהבית והעלייה (ב"מ קיח: ושם) דקתני המוציא זבלו לרה"ר המוציא מוציא והמזבל מזבל כו' ואם הזיק משלם מה שהזיק וקאמר בגמרא מתני' דלא כר' יהודה וי"ל דהתם כי יעמיד מתני' נמי שלא בשעת הוצאת זבלים אתיא דלא כ' יהודה דהא שרי להוציא ע"מ לזבל לאלתר ואפי' הכי קתני שמשלם מה שהזיק אלמא בדבר שיש לו רשות משלם מה שהזיק ולרבי יהודה משמע דלא משלם מדקאמר שעל מנת כן כו' ועוד מדלא קתני בהדיא ואם הזיק משלם מה שהזיק א"נ מתני' דהתם משמע ליה בשעת הוצאת זבלים מדקתני המזבל מזבל ושפיר אית ליה רשות להניח שלשים יום והא דאמר המזבל מזבל עצה טובה קמ"ל כלומר מזבל לאלתר שלא יצטרך לשלם:

22. ספר מגן אברהם על או"ת סימן תרלז:

(ג) וכן בקרקע וכו'. וצריך עיון שנהגו קצת לעשות סוכה ברשות הרבים ואם כן סוכה גזולה הוא וא"ל דבני העיר מוחלין להם דהא ברה"ר יש לכל העולם חלק בהם (עבח"מ סימן קס"ב ס"ב) ואת"ל דכל ישראל מוחלין מ"מ הרי יש לעכו"ם חלק בהם ומלשון רש"י בסוכה דף ל' ע"ב משמע דוקא מישראל אסור אבל מעכו"ם שרי < ובע"כ דקי"ל גזל העכו"ם אסור מ"מ לא (") מקרי מצוה הבאה בעבירה וכ"כ הש"ג ורי"ו. אבל בספר יראים כתב דאפי' למ"ד גזל העכו"ם שרי מ"מ לא מקרי לכם ובתשובת הרשב"א סימן תתנ"ב כתב דמה שכתב רש"י מישראל ל"ד דהא גזל עכו"ם מעכו"ם אסור וישראל מעכו"ם נמי פסול וכ"כ ב"י ססי' תרס"ד וא"כ אסור לעשות סוכה בר"ה שהעכו"ם לא מחלי על כך (ועמ"ש סי' תר"מ ס"ב) ואף דבדיעבד כשרה מ"מ נ"ל דאין לברך עליה דאע"ג דלית בה משום מצוה הבאה בעבירה כיון דלא קניא כלל כמ"ש הר"ן ורי"ו מ"מ אין לברך עליה כמ"ש רס"י תרמ"ט וכ"מ בתוס' רפ"ג דסוכה וא"כ הוי ברכה לבטלה:

• שו"ת שואל ומשיב קמא קכד

23. תוספות בבא קמא דף פא/ב

ונוטל דמי יינו מתוך דובשנו של חברו - ע"כ מיירי כשעקל בית הבד כרוך עליה דאל"כ לימא ליה מהפקירא קזכינא כדאמר לקמן בפרק בתרא (דף קטו:) וא"ת ואמאי נוטל דמי יינו הא אמר לקמן בפרק בתרא (שם) דאין לו אלא שכרו ומצי' למימר דהך דר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה פליג כדאמר בסמוך ביחידאה לא קאמר וכן משמע בתוספתא דבתר הך דלא יקוץ קתני הך אבל אין נראה דלמה יטול דמי יינו הלא יכול לומר אני הייתי דוחק ומציל כיון דאוקמה כשעקל בית הבד כרוך עליה שיכול להציל ע"י הדחק ונראה לר"י דההיא דלקמן שבעל הבית שפך את יינו מדעתו שיכול לומר בעל הדבש למה שפכת אני הייתי דוחק ומציל אבל הכא מיירי שבא בעל הדבש לשפוך את היין שתנאי ב"ד הוא שאין בעל היין יכול לעכב אלא שופך יינו של חברו בע"כ של חברו אלא שנותן לו דמי יינו מתוך דובשנו והשתא הוי כעין דנחיל של דבורים שקצצו בע"כ להציל נחילו וכעין זה נמי ההיא דפשתן והאי דמשני כיחידאה לא קאמר משום דמסתמא כי היכי דפליגי בההיא דנחיל כדתנן לקמן בפרק בתרא (דף קיד.) פליגי נמי באחריני דחד טעמא הוא:

24. רמב"ם יד החזקה הלכות גזלה ואבדה פרק ו

(יד) הדבורים אינן ברשותו של אדם כמו תרנגולים ואווזים ואף על פי כן יש בהן קנין מדבריהם והגוזל נחיל דבורים או שמנעו מבעליו אם בא לרשותו הרי זה גזל מדבריהם לפיכך מי שיצא נחיל של דבורים מרשותו ושכן ברשות חברו יש לבעל הנחיל להלך בתוך שדה חברו עד שיטול את נחילו ואם הזיק משלם מה שהזיק אבל לא יקוץ את הסוכה על מנת ליתן דמים:

25. ספר בניהו בן יהוידע על בבא קמא דף פא/ב

אין לך כל שבט ושבת מישראל שאין לו בהר ובשפלה ובנגב ובעמק. נ"ל בס"ד טעם לזה, כי בתורה יש חלק מעשה וחלק תלמוד, וכנגד חלק המעשה אמרו ישראל נעשה, וכנגד חלק התלמוד אמרו נשמע, וכתוב [תהלים ק"ה מ"ה] ויתן להם ארצות גוים בעבור ישמרו חוקיו, נמצא זכו בארץ ישראל בשביל חלק הנעשה, דכתיב בעבור ישמרו ולא אמר ילמדו או ישמעו, ולכן נתן לכל אחד ואחד בארץ ישראל נגב ועמק ושפלה והר, שהם ראשי תבות נעש"ה, לומר שזכו בא"י בשביל חלק הנעשה, וכמ"ש בעבור ישמרו חוקיו. אי נמי נתן להם ארבעה מינים הנזכרים לכל אחד ואחד, בזכות ארבעה חלקים שיש בלמוד התורה שהם פ'שט ר'מז ד'רש ס'וד. אי נמי כנגד ארבעה חלוקות, שנתחייבו בהם בשבועה בסיני, שהם ללמוד וללמד לשמור ולעשות, וכנזכר בגמרא:

בגמ': הרואה חבירו תועה בין הכרמים מפסיג ועולה ומפסיג ויורד.

בתולדות יעקב יוסף (פ' בהעלותך) כותב בדרך רמז, דקאי אמי שרואה את חבירו תועה מדרך הישר, והוא הולך אחריו להצילו, ולהחזירו למוטב לדרך התורה, ויש מקום לחשוש שכשהוא מטפל בחבירו גם בו ידבק קצת מצואת עון החוטא, לכן העצה היא מפסיג ועולה, שיקשר את עצמו למעלה למעלה, ויתדבק בהקב"ה, ואז מפסיג ויורד יכול לרדת לבאר שחת לבעבור להציל את חבירו, ולא יתלכלך מחלאת זוהמא של החטא.

וזה גם כוונת הכתוב "על זאת יתפלל אליך כל חסיד לעת מצוא, רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו", (תהלים ל"ב ו'), כמו המציל את חבירו שטובע בשטף הנהר, יש חשש סכנה שגם הוא יסחף לשם, וצריך להרבות בתפלה שינצל ושיציל את חבירו.